

Nekoč je šla Zorka, ki je bila zelo lepa, s svojim očetom k sorodnikom v Žalec v Savinjsko dolino. Ob tej priliki sta slišala v Žalcu častitljivega moža, ki je oznanjal novo vero v Kristusa. Planinec in njegova hčerka sta z zanimanjem poslušala svetega moža. Sprejela sta krščansko vero.

Vrnivši se domov sta skušala pridobiti tudi Zorkinega brata in mladega Cventa. Vendar pa nista dosegla svojega namena, temveč sta si nakopala celo sovraštvo. To je postajalo vedno hujše, tako da sta se naposled morala oče in hči umakniti. Postavila sta si drugje leseno kočo in tam prebivala. Novo selišče je dobilo pozneje ime »Zorkovec«.

Jugovzhodno od Marnega so njive, ki jim pravijo »popotnice«. Nekoč je baje tu stal grad. Iz njegovih razvalin so porabili vaščani kamenje za cestni tlak. Debele železne križe iz grajskih oken je dal napraviti v svoja okna na hramu kmet »Jurjevec«.

Nad vasjo »Krištandol« je hrib »Ostri vrh«. Na tem hribu so nekdaj prebivali škrati in bele žene »rojenice«. Ti škrati so s hriba klicali kmetom, kdaj in kaj naj sejejo, da bo žetev obilna. Kmetu »Šentjurcu« je škrat tri večere klical: »Bob sej, bob sej, bob sej!« In res je kmet obsejal njivo za malim hribom z bobom. Nikdar prej ni toliko boba pridelal kot tisto leto.

Rojenice so prihajale v vas praviti prihodnjo usodo novorojenih otrok. V ta namen so pravili na mizo bokal vina in hleb kruha, češ da bodo rojenice za otroka kaj bolj ugodnega povedale. Te bele žene so bile dobre ljudem, večkrat so celo pomagale kmetom na polju. Včasih so kakemu kmetu, ki je bil v zadregi za ženjice, poželele po celo njivo pšenice.

Umirati so se hodile k studencu, ki ima ime »bela voda«. Izvira izpod skale, ki se ji pravi »Stog«. Na tej skali se vidi rdeč križ; pravijo, da so ga naredili Turki iz krvi pomorjenih kristjanov.

Rado Zakonjšek:

Kako so naši očanci svatovali

Požbalov Tevž meša otrobe med parjeno rezanico. Pri tem pa se mu včasih začno gibati ustnice, kot da bi molil. Pa ne.

Tih smehljaj mu leži na obrazu, kot da bi mu planil žarek luči čez obraz. Z močno roko dvigne trugo z mokro rezanico in jo nese v hlev.

»Humi!« se požene med dva težka vola, ki nestrpo prestopata, stegajoč se proti njemu. Odrine ju vsak sebi in jima stlači rezanico v jasli. Potem pa stopi nazaj in zadovoljno motri težka vola, ki s slastjo použivata priboljšek.

»Sedaj sta moja, rumenca!« s tihim zadovoljstvom pomisli Tevž. V adventu je bilo, ko je nekaj prijelo starega Požbalova in ga vrglo na postelj. Ne za dolgo, kmalu je zopet vstal, hribovska grča, toda vkljub temu je potem nekega dne poklical Tevža, ki je ravno štregljal živino.

»Ti, Tevž, star sem že gratu, grunt ti dam čez.«

Tevž je obstal in pogledal očeta, ki je stal oprt na vile.

»Voča, sej še niste tak hudo star,« se je branil v zadregi.

»Ja, ja, le pojè si nevesto, kje pred pustom ti kar napravlji,« je rekel oče in šel iz hleva. Kar prevzelo je Tevža in ni več štregljal. In tako je prišlo, da je danes Tevž gospodar na Požbalovem, pa ne več sam, pol grunta je zapisanega Knezovi Micki iz sosednje Vodiške vasi. Ž njo sta že na oklicih, v ponedeljek bo poroka. Zato pa Tevžu že nekaj tednov sem obraz žari.

Tako je prišla nedelja, ko so Tevža in Micko zadnjič vrgli s prižnice. Prišel je tudi večer in zunaj pred hišo se je oglasila fantovska pesem Tevževih prijateljev, ki so prišli, da vzamejo od Tevža slovo, dokler je še fant. Tri pesmi so izzvenele iz zdravih mladih grl, ko je stopil Tevž na prag in jih povabil v

Zupan Ivan, okr. kmet referent:

Kmečko gospodarstvo v laškem okraju

Laški okraj meri okoli 33.000 ha. Vseh prebivalcev ima približno 33.000. Ima sedem občin, od teh dve pretežno industrijski, in pet kmečkih. Krajev, to je trgov, vasi, naselij, je 90 z okoli 4200 domov. Kmetij šteje okoli 5000. Najbolj kmečko izrazita občina je Sveti Lenart. Po obsegu je največja občina Loka pri Zidanem mostu, a najmanjša Sv. Lenart. Po prebivalstvu je najstevilnejša občina Trbovlje (13.000 prebivalcev), a najmanjša Sveti Lenart (1900 prebivalcev).

Večjih kmetij je okoli 25%, srednjih okoli 40% in najmanjših (kočarjev) okoli 35%.

Okraj je po večini hribovit. Nekaj dolinic ima občina Loka in Sv. Krištof. Okraj je radi tega pasiven in zato navezan na uvoz mnogih živil. Le okoli ena tretjina od vseh kmetov pridela toliko, da se lahko preživljajo vse leto. Ostali pa se morajo preživljati izven svojih kmetij, to je pri raznih industrijskih podjetjih.

Sestav zemlje je različen. Prevladuje srednje težka ilovnata. Ostala je težko ilovnata, peščena in kamenita.

Glavne panoge so: živinoreja, gozdarstvo in sadjarstvo.

Po številčnem stanju so te panoge približno takele:

Živinoreja: konjev je 6000, goveje živine 7500, svinj 5500, ovc 900, koz 350, perutnine 25.000, čebelnih panjev 1300.

Gozdarstvo: gozdov je 17.210 ha.

Poljedelstvo: njiv z vrtovi je 5311 ha, travnikov in pašnikov (planine!) je 8315 ha, vinogradov 65 ha, nerodovitne zemlje 1179 ha.

hišo. V hiši je potem vladalo veselo razpoloženje dotlej, ko je vodja fantov vstal in s kupico v roki v lepem gorovu v imenu fantov vzel od ženina slovo. Svečan trenutek je to. Nekaj otožnega pride v duše mladih ljudi, občutek slovesa boli. Boli zlasti ženina, ki se v tem trenutku živo spomni nazaj na lepa brezkrbna leta.

Mater so posilile solze, sestra je zaihtela v predpasnik. Na nevestinem domu je prav tako. Tudi k njej so prišle tovarišice po slovo. Samo da je tukaj še več ihtenja in več solz. Ura je že pozna, še enkrat si stisnejo roke in fantje gredo.

V zgodnji jutranji uri se oglasi pred hišo harmonika, ki zmoti jutranjo tišino. V hišo stopi starešina, Klančarjev oča, ki je danes pol mlajši kot po navadi. Oblečen je v novo obliko, po vrhu je še ogrnjen v črno dolgo zimsko suknjo, ki se ji pravi »burmus«.

Zunaj pa igrajo godci veseli polke. Nato skupaj zajtrkujejo, ura pa hitro mine in že je treba misliti na odhod. Ženin poklekne s šopkom na prsih pred očeta in mater ter prejme njun blagoslov. Vsi imajo rosne oči, še oče starešina nekaj smrka skozi nos. Tevž seže domačim še enkrat v roko, nakar se odpravita s Klančarjem po nevesto.

Med potjo sta malo govorila. Tako sta kmalu prišla do Knezovih. Vežna vrata so bila odprta, v hiši pa tihota, kot da bi ne bilo nikogar doma. Starešina potrka na vrata in glasno reče:

»Hvaljen bodi Jezus Kristus! Dobro jutro, oče hišni gospodar!«

Nobenega glasu, vse tiho v hiši.

»Kaj pa, da nič glasu ni? Nobenega odgovora na moje pošteno vprašanje? Ali ni nikogar v hiši? Ali nimate časa z nami govoriti? Ali morebiti volom, kravam ali juncem polagate? Ali gnoj kidate, ali konje štrigljale?«

— Vse to pa zdaj na stran pustite, se k nam obrnite, k nam pertecite in nam lepo odgovorite!«

Sadjarstvo: jabolčnih dreves (starih in mladih) je okoli 136.000, hruškovih okoli 35.000, češpljevih okoli 36.000, češnjevih okoli 16.000, orehovih okoli 12.000, kostanjevih dreves je okoli 30.000.

Za zboljšanje živinoreje, to je za odbiro dobrih krav in mlade živine, skrbijo štiri selekcijske organizacije (na Dolu pri Hrastniku, v Laškem, pri Sv. Lenartu in v Jurkloštru). Organizacije nabavljajo dalje prvo vrstne rodovniške bike plemenjake in prirejajo premovanja. Organizacija na Dolu ima za mlado rodovniško živino primerno urejen pašnik na Kalu pod Mrzlico. Za plemenjenje vseh krav skrbijo 55 dobrih plemenskih bikov. Priznana pasma, ki tudi prevladuje, je pomurska, ki je za tukajšnje razmere tudi najprimernejša. Občini Sv. Lenart in Jurklošter sta na glasu radi dobre voloreje.

Letno se izvozi okoli 700—800 volov, 50 do 80 krav, 10—15 bikov in 20—40 telic.

Na novo se preuredi letno okoli 25—30 hlevov in približno toliko gnojišč. Gnojišč je bilo urejenih zadnjih desetletjih okoli 150.

Sadjarstvo je v zadnjih letih znatno napredovalo. Nasadilo se je mnogo mladih sadnih dreves s sortami, ki dobro uspevajo v tem okraju. Od sort prevladuje bobovec, mašancgar, carjevič in kanada. Tudi se je nasadilo precejšnje število hrušk-moštnic. Lega in podnebje so za uspevanje sadnega drevja zelo ugodna. Če je dobra sadna letina, se pridela 14—16 tisoč stotov jabolk. Od teh se prida okoli 25—30 wagonov. Nasajenih je bilo tudi nekaj vzornih breskrov nasadov.

V okraju je 6 modernih sadnih sušilnic, ki so v preteklem letu uspešno vrstile svojo nalogu, in 13 podružnic Sadjarskega in vrtnarškega društva, ki med drugim prirejajo predavanja in praktične sadjarske tečaje.

Nič odgovora. Nekaj časa čakajo, nato pa začno igrati godci, ki so prišli z njima, prav veselo »štajersko«. Ko nehajo igrati, starešina zopet potrka in vprašuje:

»Morebiti ste na polju, da orjete, vlačite, sejete ali kromo spravljate? Ali na kašti žito presevate za v mlin ali naprodaj? Ali v kleti vino pretakate? — Vse to na stran pustite...« nadaljuje oče starešina kot prej.

Molk. Zopet začno igrati godci. Potem pa starešina zopet trka:

»Morebiti se pa oblačite na božjo pot, na katero ste se obljudili? Ali ste se namenili na kako krščansko poštano veselico, botrino ali furež ali ohcet? — Vse to zdaj na stran pustite...«

Tako je trkal oče Klančar, naš starešina, še desetkrat. Vmes pa so igrali godci veseli štajerske polke. Slednjič pa vpraša:

»Ali imam sedaj jaz že pravico in privoljenje, za vašo poštano kljuko prijeti?«

Zdaj pa se je oglasil v hiši moški glas:

»Ja!«

Na ponovno trkanje se sliši povabilo:

»Noter!«

Vstopijo in se odkrijejo. V hiši ni nobene ženske. Tevžev starešina stopi k hišnemu očetu in ga pozdravi:

»Hvaljen bodi Jezus Kristus!«

»Amen na vekomaj!« se glasi odgovor.

Klančarjev oča nadaljuje: »Dobro jutro, oče hišni gospodar! Jest imam z vami en par besedi za govoriti. Ali boste vi sami se z menoj pomenili ali imate svojega namestnika?«

Knezov oča so pokimali in pomignili Markovemu očetu, ki je bil nevestin starešina. Klančarjev oča se obrnejo k njemu:

»No, oča starešina, boma se pa midva pomnila. Če ste željni zvedeti, kdo da smo, bomo na vaše vprašanje že lepo in pošteno odgovorili.«

Nevestin starešina pa vpraša: »No, kdo ste pa? Ali imate pismo, ki je na petih voglih zapecateno?«

Vinogradov je polovica na ameriški podlagi. Dokler jih ni uničila trsna uš, jih je bilo okoli 300 ha. Nekdanje vinorodne lege so sedaj nasajene s sadnim drevjem. Vino, kolikor se ga pridela od žlahtnih trt, je srednje dobro.

Poljedelstvo je pasivno. Primanjuje dobrih njiv. Od njivskih kultur je najvažnejša pšenica in krompir. Pšenica uspeva v dveh tretjinah okraja prav dobro, a krompir zadovoljivo le v polovici okraja, medtem ko v ostalem delu srednje. Od pšenice je razširjena najbolj bela in rumena golica ter deloma beltinska pšenica, od krompirja pa kresnik in oneidovec. Oves uspeva dobro le v višjih legah kot na Kalu v občini Hrastnik-Dol.

Krmskih rastlin (domača detelja in lucerne) se precej seje. Obe detelji prav dobro uspevata. Seje se tudi nekaj drugih detelj, kot inkarnatka ter esparzeta. Krmske pese se seje premalo.

Prašičjereja je srednje dobro razvita. Prevladuje nemška oplemenjena pasma. Za plemenjenje svinj skrbi okoli 60 merjascov. Za kmetsko potrebo v okraju prašičev ne primanjkuje.

Kokošjereja je dobro razvita. Zadnja leta že prevladuje rjava štajerska kokoš. Vsako spomlad se razdeli okoli 1000 prvovrstnih valilnih jajc in v jeseni veče število plemenskih petelinov in kokoši. Kolikor ni po dvoriščih kokoši štajerske pasme, je ta mešana in zato manj vredna.

Za pouk kmečke mladine skrbi vsako leto 4–5 kmetijsko in gospodinjsko nadaljevalnih šol. Pouk v teh šolah se vrši le v zimskem času.

Za delno pospeševanje kmetijstva skrbi okrajni kmetijski odbor, kateremu načeljuje že več let posestnik in svetnik Kmetijske zbornice Deželak Matevž iz Lož pri Rimskih Toplicah. Žal so ta sredstva mnogo premajhna, da bi lahko zadostila svoji nalogi.

»Imamo ga pa!« mu ponudi roko. Roka pomeni pismo, pet prstov je pet pečatov. Podali so si roke.

Nato pa zopet vprašuje nevestin starešina: »Kaj pa hočete tukaj? Kdo ste pa? Imate še drugih pisem, ki o vas govorijo?«

»O, kajpada! Imamo še drugo pismo tudi.« Iz suknje potegne steklenico vina, ki ga je vzel na ženinovem domu, natoči kozarec, ki ga ima tudi s seboj, in še ostale, ki so povezani na mizi. Trčijo na zdravje in piyejo.

»Zdaj nam pa vendar enkrat povejte, kaj iščete tukaj, kaj hočete od nas? Po kaj ste prišli sem?« vprašuje oče Marko.

»Mi smo vrtnarji in ker je sedaj ravno pravi čas za rože presajati, iščemo sedaj žlahtnih rožic, da bi jih presadili v svoj vrt. In ker imate pri vas tako žlahtno stoletno rožo, bi jo radi od vas izprosili in na naš vrt Požbalove hiše presadili.«

»Kaj? Stoletna roža? Take rože nimamo.«

»Zakaj ste jo pa dali na oznanilo?«

»Kaj, vi tudi veste?! Kolikokrat je pa že šlo sonce v božji gnadi za gore, kar je bilo prvo oznanilo?«

»Petnajstkrat.«

»Če pa hočete to žlahtno rožo od nas dobiti, nam morate pa še veliko več povedati. Koliko klinov pa imajo nebeške lojtore?«

»Deset.« (Božjih zapovedi.)

»Koliko grč imajo nebeška vrata?«

»Pet.« (Cerkvenih zapovedi.)

»Koliko let je zakon star?«

»Malo manj kakor svet.«

»Koliko učenikov ima katoliški kristjan?«

»Pet in pol.« (Poglavlja katekizma in dodatek.)

»Kaj je to za ena njiva, ki ima deset ogonov, pa ima vsak svoje ime?«

»Deset božjih zapovedi.«

»Kdaj je osel tako vreščal, da so ga slišali ljudje vsega sveta?«

»V Noetovi barki.«

»Katera palica je najtežja?«

Posestne izpremembe

Vodopivec Franc in Amalija sta kupila gozd za 1200 din od Klemen Alojza in Jožefe, posestnika na Dolu 24.

Sotošek Ivan in Kranjc Amalija sta kupila od Sotoška Amalije posestvo k. o. Mrzlo polje za 29.900 din.

Sjednjene tvornice stakla v Zagrebu so kupile od Karola pl. Potta in Mary pl. Grančič zemljišča v k. o. Hrastnik za 750.000 din.

Gorišek Marija, Laško, je kupila od Matija in Marije Hrdl, pos. Trnovo št. 18, posestvo vl. št. 154 k. o. Sv. Jedert za 25.000 din.

Gorišek Adolf in Karolina sta kupila od Kladnik Frančiške in Terezije, pos. v Bukovju št. 34, posestvo v k. o. Lahomšek za 28.000 dinarjev.

Gorišek Ivan in Ana sta kupila od Kodruna Jožeta in Justine, pos. v Trnovem hribu, posestvo k. o. Sv. Jedert za 16.000 din.

Riček Franc in Frančiška sta kupila od svoje matere posestvo vl. št. 42 k. o. Rečica za 22.000 din.

Marinko Anton in Marija, Trnovo, sta kupila od Kreže Martina in Marije, Urmat, posestvo istotam za 50.000 din.

Lebar Jože in Neža, pos. v Brnici št. 67, sta kupila od Jagra Štefana in Matilde zemljišče za 6000 din.

Zidanšek Milena in Sonja iz Sp. Hudinje sta kupili od Osolina Jožefa in Marije, trg. in pos. v Laškem, hišo z vrtom za 475.000 din.

Fušnik Andrej in Matilda, pos. Curnovec, sta kupila od Terbovca Franca, pos. iz Lož, posestvo za 32.000 din.

★

Kam pa greš? — Kje v Lašk. — Pa se na tožiš mende? — Jam pamet! Mohorjeve bukvice grem plačat, gredoč bom pa še za »Gospodarja« dau na pošto. — Ja, to si pa že mal kesn. Pa brez zamire!

»Beraška.«

»No, ko ste toliko odgovorili, vidim, da svojo antverh dobro znate, vam bomo pa dali rožo, katero si dobiti želite, pa skrbno jo morate presaditi, dobro zanjo skrbeli, da se bo dobro imela in sto let starosti včakala. Samo, kdo jo bo pa h koleku privezal?«

»Naš častivredni gospod župnik.«

»En mal počakajte, da grem po njo.« Pripravlja staro ženico: »Tole imam, če bo za vas.«

»O, je že dobra, že, jo že tudi vzamem.« Oče Klančar jo vzame in izroči godcem, ki pa se norčujejo iz nje, dokler jim ne uide.

»Pa moj ljubi oče starešina,« se v zadregi praska oče Klančar za ušesi, »to še ni bila tista roža, katero si mi želimo. Zdaj bomo vas za drugo naprosili, za tisto žlahtno rožo, ki bo sto let cvetela.«

Oče Klančar stopi zopet v štiberc in pripravlja »vojarno«, starešinovo ženo.

»Ho, ho, ta bo pa moja, to je že veliko žlahtnej roža. Pojde z menoj, da bo za pričo, ko bodo naš častivredni gospod župnik stoljetno rožo v naš vrt presadili in privezali. Jest sem zdaj že preskrbljen, pa še drugih rož prosim, ko vem, da jih še imate.«

Oče Marko nekaj časa pomiclja, nato pa gre in pripelje družico.

»No, no, zdaj se zahvalim, gospod starešina. Lepo ste naš obdarovali z žlahtnimi rožami. Pa eden je še med nami nima, ki jo je najbolj željan in potreben. Pripeljite že enkrat tisto imenito žlahtno rožo, po katero smo danes nalašč semkaj prišli!«

Sedaj pa postane oče Marko nejevoljen:

»Ho, ho, vi ste pa preveč nadležni in sitni! Če vam vse to ni zadostti, kar sem vam že podal, znate se spet domov podati, jaz nimam kaj več za vas.«

Oče Klančar pa natoči zopet vina, nakar trčijo in piyejo. Pri tem pa še vedno nagovarja za rožo, ki je še v štibelcu. Oče Marko se brani, v skrbeh se praska za ušesi, naposlед se pa le omehča in gre ponjo.

Matevž Deželak:

Spomini političnega borca

Naš okraj leži v osrčju Slovenije, zato so razmere precej enake ostalim po deželi. Vendar pa ima vsak kraj nekaj svojega. Spomini nekaterih političnih dogodkov naj bodo posvečene naslednje vrstice!

Po letu splošnega naravnega prebujenja 1848 se je tudi v laškem okraju pričelo živahnog politično dejstvovanje. Na čelu tega gibanja je stala takratna, od Slomškovih vzrokov navdušena duhovščina. Kakor po drugod tudi v laškem okraju takrat še ni bilo šol. Duhovniki so učili ob nedeljah in po dvakrat na teden nekaj najpotrebnejših predmetov, čitanja in pisanja ter krščanskega nauka. V letu 1774. je bila sicer v Laškem ustanovljena prva šola, ki pa ni mogla zadostiti potrebi okraja. Počasi so se potem ustanavljale druge. Zato je bilo v teh časih malo ljudi, ki so znali čitati in pisati.

Prva knjiga, ki si je utirala pot med naše ljudi, so bile Slomškove Drobtinice in pozneje Mohorjeve knjige.

Ripšl in Štagoj.

Posebne zasluge na prebudi našega okraja imata dva duhovnika. Bila sta to dva župnika, ki sta zaporedoma pastirovala v župniji Sv. Miklavža nad Laškim. Prvi je bil Dragotin Ripšl, pesnik, rojak iz Št. Jurja pri Celju, župnik pri Sv. Miklavžu od leta 1854. do 1859. Njegov naslednik je bil Matija Štagoj, ki je bil tukaj celih deset let. Organiziral je kmete, da so se, navdušeni od njegovih bodrilnih besed, udeležili znanega kmečkega tabora v Žalcu leta 1868.

Laško razcepljeno

Narodna zavest, ki se je v teh letih posebno močno prebujala, ni bila po godu malo-

Nevesta je lepa, kot da bi jo z oltarja snel. Tevž so zažarele oči, nikdar še ni videl Micke tako lepe. Toda sedaj ni čas za občudovanje. Posedejo za dolgo, z belim prtom pogrnjeno mizo, kjer je že pripravljen prigrizek. Godci igrajo, da je veselje. Nazadnje pa pogleda oče Marko na uro, vstane in da znamenje. Vse utihne. Starešina s kozarcem v roki ženina in nevesto v zdravički nagovori in jima daje nauke, da morata dobro izpolnjevati dolžnosti zakonskega stanu. Ta zdravička je obenem poslovilni govor nevesti, ki zapušča ledik stan. Nato nazdravi gospodu župniku, ki bodo poročali, in vsem ostalim. Končno se obrne še h godcem, naj ne bodo prehudo razposajeni. Konča z besedami:

»Zdaj se bomo pa podali na sveto božjo pot v cerkev sv. Miklavža, da bi vsi pri sveti maši bli in da bi ženin in nevesta v božji gnadi prejela sveti zakon. Bog daj srečo!«

Družba vstane, Tevž in Micka pa pokleketa pred Mickine starše, da ju blagoslovijo. Nevesti se uderejo solze, ko ji mati dela križ na čelo, ustne in na prsi ter škropi z blagoslovljeno vodo. Godci pa ne morejo gledati solz in ihtenja, zato urežejo prav poskočno, da svate kar privzdigajo. Nevesta se posloví od domačih, nakar se odpravijo v cerkev. Zunaj se uvrste v sprevod, spredaj godci, potem ženin z družico, za tema drug z nevesto, zadaj starešina s svojima »vojarnama« in svati.

Godci igrajo, svati vriskajo, da je veselje, in tako se pomika ves sprevod preko rebr proti skalam in čez kamnite stopnice, ki jih je več ko sto, na vrh k cerkvi sv. Miklavža. Tukaj se šele da prav zavriskati, zato si dajo moški še enkrat duška, vriskajo, da se sliši daleč dol do Save, Širja, ki stoji visoko v hribu, do Šentruperta tam prek in še na drugo stran Savinje, kjer se v temnih gozdih izgubljajo zadnji odmev. Nato sprejme vso družbo cerkev, kjer se kmalu nato postavi nov mejnik v življenju dveh ljudi.